

“Cal establir un estat confederal”

L'historiador, museògraf i ex-diputat socialista Jaume Sobrequés i Callicó (Girona, 1943) és el nou director del Museu d'Història de Catalunya, una tribuna il·lusionadora per a una persona amant de la dialèctica i àvid de fer conèixer la realitat històrica nacional.

Amb la idea d'accentuar la pluralitat cultural, política, ètnica i social del discurs museogràfic, Jaume Sobrequés, catedràtic d'història de Catalunya de la UAB, també és, des del mes d'agost, director del Museu d'Història de Catalunya (MHC), un centre creat per encàrrec de la Generalitat l'any 1996. Confessa que té les idees molt clares, i clarament ho diu a qui li ho demana. Presumeix de comptar amb el temps com a element irrefutable que li ha atorgat la raó en tot allò que ha postulat. Historiador de prestigi, ha substituït un altre gran professional del ram, Josep M. Solé i Sabaté, al capdavant d'un museu que necessita augmentar el nombre de visitants i l'intercanvi cultural amb un seguit d'institucions per consolidar-se com a focus històric indiscutible del país.

—Quines directrius vol aplicar al MHC, ara que n'és director?

—Diria que de dos ordres. En primer lloc, de continuïtat, perquè el que s'ha fet fins avui, en línies generals està molt bé, i cal seguir tot allò que és positiu del passat. Ara, quan una persona assumeix una responsabilitat vol aplicar uns objectius propis. Quins són els meus? He posat en marxa un pla de relectura que s'ha de transformar en reforma d'un dels dos grans àmbits del Museu: segles XVIII, XIX i XX. El segon objectiu és de fer conèixer més el museu als ciutadans de Catalunya, d'una manera molt especial al món escolar. Però també em penso que un museu d'aquesta mena ha de

ser conegut fora de Catalunya; el MHC ha de ser una porta oberta de Catalunya al món. És per això que una de les primeres coses que he demanat és de retolar tot el Museu en castellà i en anglès, a més de català, que ja hi és. Als catalans, ens interessa que el món ens conegui. I un altre gran eix és d'aprofundir en els acords i convenis de cooperació científica, alguns dels quals ja es feien, amb institucions del món acadèmic i universitari: el museu ha de ser un fidel col·laborador del IEC, la Societat Catalana d'Estudis Històrics, els departaments universitaris de tot Catalunya... A més de tot això, el MHC organitzarà exposicions per difondre entre els ciutadans qüestions d'interès general.

—Creu que un dels grans problemes del Museu d'Història és la manca de patrimoni propi?

—A mitges. És un museu diferent dels altres, que té per fi d'explicar la història de Catalunya des dels pre-catalans fins a l'actualitat, i per fer-ho necessita un material expositiu molt diferent; ens hem de valer d'elements expositius que no són exclusivament peces reals —encara que al museu n'hi ha unes 350, de reals—. He demanat que se substitueixin, sempre que sigui possible, les figuracions per peces reals, tot i que no és una prioritat absoluta. Per nosaltres és molt important de tenir l'escenografia del quadre d'en Casas de la guàrdia civil reprimit una manifestació de treballadors per explicar la repressió del moviment obrer contemporani. Tant de bo

**“Un catedràtic,
de militància
progressista,
em va dir que el
museu era massa
d’esquerres!
Ben pocs museus
dediquen tant
d’espai a la
revolució
industrial i a les
lluites socials...”**

que tinguéssim el quadre original!, però per cobrir els nostres objectius l’escenografia ja ens va molt bé.

—Li ha fet mal l’acusació de sectarisme que certs sectors han fet al museu?

—Avui ja ningú no discuteix que Catalunya ha de tenir un museu d’història com tants països. Ara, és cert que, en un moment, certs grups concrets, no majoritaris, van fer crítiques puntuals sobre si aquest era un museu al servei d’un nacionalisme determinat. Es basaven en un gran desconeixement del museu. Ja m’he adreçat als secretaris generals de tots els partits perquè, amb les delegacions pròpies, visitin el museu per poder establir un diàleg que sigui profitós a tothom. Jo li asseguro que he fet una visita molt acurada del museu i li puc dir que, des d’una construcció progressista del catalanisme, no hi he trobat cap crítica a fer. Fins i tot un eminent catedràtic universitari relacionat molt directament amb el món de la història, de militància progressista, em deia, fa uns quants dies, que si s’havia de fer cap crítica al museu era que és massa d’esquerres! I és que realment pocs museus d’aquesta índole dediquen tant d’espai a explicar la revolució in-

dustrial, les classes socials, la lluita del moviment obrer...

—Així, potser seria bo de convidar-hi el president Aznar...

—Sí, jo m’he adreçat als màxims responsables del PP a Catalunya perquè facin amb mi una sessió de treball al museu —que em consta que ja coneixen—, com faré amb els altres partits, a fi de conèixer-ne el parer. I els faré saber el meu desig perquè convidin el president Aznar a visitar el museu. És un element de la meua voluntat de pluralisme.

—Parlar del govern Aznar ens porta a parlar del tristament famós “decret d’humanitats”...

—Fa temps, vaig participar en un debat a TVE sobre el primer esborrany del decret impulsat per l’aleshores ministressa de Cultura, Esperanza Aguirre. Com segurament recordaran els lectors d’EL TEMPS, en un moment donat del programa, i com que el guió així ho exigia, un dels convidats va reivindicar el valor de la memòria com a element formatiu de la joventut. En aquell moment, jo li vaig dir: “Estic tant d’acord amb vostè que refrescaré la meua, de memòria, i li recitaré un poema de Joan Maragall”. I vaig començar amb “Escolta Espanya/ la veu d’un fill/ que et parla en llengua (...)”, quan el públic assistent, d’una forma totalment espontània i sense manipulació, va començar a xiular perquè algú, a TVE, i a Madrid, gosava recitar un poema en català. I aquest és el clima que hi havia entorn del decret d’humanitats fa uns quants mesos. Ja és un problema que, a mesura que els continguts obligatoris són més extensos, el govern català tingui menys facultat per a carregar els programes amb aspectes específicament catalans (història, geografia, llengua, ecologia...) que, a sobre, i en un clima general no gens fàcil en les relacions Catalunya-Espanya des de fa uns 150 anys (més o menys des que la burgesia catalana plantejava el proteccionisme a les Corts de Madrid), hàgim de sumar-hi les actituds actuals del govern central, que dificulta el desenvolupament autònom i que posa bastons a les rodes

del que diu la constitució mateixa. Tot plegat afavoreix un clima molt complicat. Són situacions que en un altre context tindrien menys importància, però que en el nostre cas en tenen molta, perquè les coses simbòliques (com les matrícules dels cotxes, que hauria de ser un fet anecdòtic, però que no ho és) s’agreugen perquè plou sobre mullat i apareixen actituds gassives que reactiven el clima de conflicte latent Catalunya-Espanya. I hauria de ser responsabilitat dels governants de l’estat d’apaivagar un clima que es va enrarint, com va demostrar aquella manifestació de Salamanca contra la restitució dels papers catalans a Catalunya. Això ja no esdevé un motiu d’enfrontaments entre governs sinó entre pobles. I això és la cosa més greu.

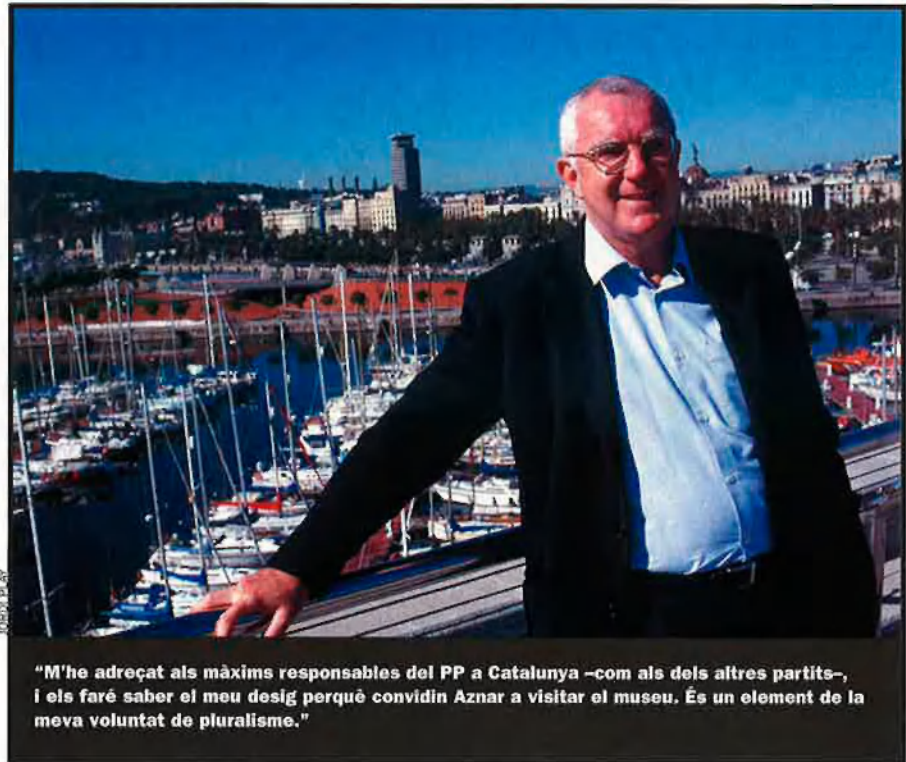
—ETA ha atemptat no fa gaire a casa nostra. Hi veu solucions, a aquest conflicte?

—Aquests fets mereixen una condemna unànime; això és una evidència que no deixa de veure ningú com cal. És tan evident que no cal reiterar-ho, perquè fa vint-i-cinc anys que ho reitem, tants com anys que hi ha vida democràtica. I la conclusió de tot plegat és: hem avançat cap mil·límetre? És clar que no. La classe política ha de reflexionar sobre aquesta realitat. Com hem d’abordar aquest problema? Els governs espanyols de la democràcia han cregut que ETA és només una banda criminal com si fos una banda de narcotraficants o la “banda dels peruans” a l’engròs. I així no hem avançat. És una consideració incorrecta, o millor dit, incompleta, perquè és evident que darrere ETA hi ha un cultiu social ampli que es mou en aquest entorn. No n’hi ha prou d’abordar el problema només com una qüestió de repressió —que s’ha de fer—, sinó des d’un punt de vista polític. Amb un escut que és la constitució i l’estatut i el “d’aquí no ens mouran” el problema no es resoldrà. Si al País Basc hi ha un problema que es diu ETA o terrorisme, els polítics l’han d’afrontar des de tots els punts de vista. Cal tenir valentia per interpretar la constitució d’u-

na manera diferent o canviar-la si cal, obrir noves bases de relació (les que siguin) entre Euskadi i Espanya. S'han d'obrir nous camins, alhora que cal reprimir i empresonar els qui maten. Els governs de l'estat són responsables de no resoldre el problema.

—Fa uns quants dies, a Mataró, vostè apostava per un nou marc confederal de l'estat. És la millor via que proposa per assegurar el respecte i superar les mancances nacionals i simbòliques de Catalunya?

—En les relacions Catalunya-Espanya hi ha qüestions d'incomprensió, de recel, de dificultat a l'hora d'interpretar els àmbits competencials, que no han estat resolts. A banda els símbols, si fem referència a la materialitat, veiem que a Catalunya hi ha una injustícia de tracte econòmic extraordinària. I és en aquest context que jo dic que el problema no es resoldrà fins que no s'assoleixi —i pot semblar utòpic— una estructura d'ordre confederal, no federal, amb la plena sobirania dels estats de la confederació. A mi, no em molestaria que hi hagués un rei, o un president de la república, ni em molestaria que hi hagués un exèrcit comú o una entesa de representació única, però hi ha d'haver un pacte confederal en què l'adscripció a la confederació i l'acceptació d'aspectes comuns sigui resultat d'un pacte. I per arribar-hi estic d'acord que les propostes federalistes o la relectura de l'estatut són vies positives. El conflicte entre Catalunya i Espanya té molts aspectes simbòlics (decret d'humanitats, matrícules, arxiu de Salamanca), però en té també d'ordre material, com el sistema de finançament, molt injust, una solidaritat imposada, quan s'entén que sense llibertat no hi ha solidaritat i que aquesta ha de tenir data de caducitat, perquè sinó esdevé una subvenció. I Catalunya no pot subvencionar de manera indefinida una part d'Espanya. Jo vaig votar en favor de la solidaritat de Catalunya a Espanya, però també crec necessari que sigui lliure i amb data de caducitat. I si no és dins una estructura confederal, aquests problemes, els anirem arrossegant.

"M'he adreçat als màxims responsables del PP a Catalunya —com als dels altres partits—, i els faré saber el meu desig perquè convidin Aznar a visitar el museu. És un element de la meua voluntat de pluralisme."

—Des d'aquesta visió, caldria replantejar també les relacions PSC/PSOE?

—No m'interessa parlar-ne. És una qüestió que ha de decidir la direcció del PSC, de la qual jo no formo part.

—I què en pensa, de la renovació que ha dut a terme el PSOE?

—No n'estic gaire al corrent, i no m'agrada parlar d'allò que no conec.

—Però, que en tindria ganes, de tornar a la primera línia política?

—No és el meu objectiu. Si mai aquesta possibilitat se'm plantejés, l'estudiaria. I tant si l'acceptava com si no, li asseguro que seré un home absolutament feliç i content.

—S'ha sentit traït pel seu partit?

—No. A la vida hi ha unes etapes determinades i unes dinàmiques externes que generen moviments en un sentit o en un altre i, això, cal acceptar-ho. Dit això, li haig de dir que aquests darrers temps he constatat —i no entro en el terreny dels sentiments, sinó de les constatacions racionals—, un cert menysteniment de la meua persona per part dels meus companys del PSC. A vegades els vents bufen favorables o contraris, però a la vida la cosa important és de tenir un projecte propi que només depengui d'un hom

mateix. I com que, aquest projecte, el tinc i el defenso amb una solidesa numantina, no em poden afectar gaire els vents externs contraris que puguin bufar al meu voltant.

—Passem a un altre estadi. Què en pensa de la renovació de Can Barça?

—De moment, la valoro positivament, perquè ha millorat el clima social en l'entitat.

—Va fer bé Núñez de plegar, doncs?

—Va fer l'única cosa que podia fer, atès el clima de persecució social, política i mediàtica en què es movia. I és molt difícil de no fer bé l'única cosa que pots fer.

—Vostè va participar en unes tertúlies futbolístiques amb polítics d'una altra corda que van ser una revolució. Quin record en guarda?

—La Barberia va ser el programa esportiu més revolucionari de la televisió, el millor programa esportiu que es feia aleshores, i va fer molt de bé a la vida política, perquè es va poder veure com cinc partidaris de tot el ventall polític podien parlar de futbol amb tranquil·litat. En tinc un record òptim.

Jordi Finestres